

www.krasp.org.pl

Konferencja
Rektorów
Akademickich
Szkół
Polskich

Przewodniczący:

prof. zw. dr hab.

Wiesław Banyś

Rektor

Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

wieslaw.banys@krasp.org.pl

Biuro KRASP:

Krakowskie Przedmieście 26/28

00-927 Warszawa

tel.: 22 55 20 352

fax: 22 55 21 567

biuro@krasp.org.pl

Warszawa, 31 marca 2015 r.

KRASP/72/2015

Szanowna Pani
Iwona Wendel
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
ul. Wspólna 2/4
00-926 Warszawa

Szanowna Pani Minister,

W odpowiedzi na pismo nr DPP. VII.7104.3.2015.MJ.1 z 12 lutego 2015 r. w załączeniu przesyłam opinię uczelni warszawskich i łódzkich zrzeszonych w Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich dotyczącą *projektu Strategii Rozwoju Polski Centralnej do roku 2020 z perspektywą 2030.*

Z wyrazami szacunku

prof. zw. dr hab. Wiesław Banyś
Przewodniczący KRASP

Opinia
uczelnii warszawskich i łódzkich zrzeszonych
w Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich
dotycząca
projektu *Strategii Rozwoju Polski Centralnej do roku 2020 z perspektywą 2030*

Uwagi ogólne

a) Mocne strony Strategii

Projekt *Strategii Rozwoju Polski Centralnej do roku 2020 z perspektywą 2030* jest bardzo cennym i perspektywicznym dokumentem. Realizacja proponowanej Strategii ma ogromne znaczenie dla rozwoju Makroregionu Centralnego. Strategia nabiera szczególnego znaczenia w sytuacji spadku znaczenia dotychczasowej przewagi konkurencyjnej Makroregionu związanej z niskimi kosztami pracy. Lektura dokumentu prowadzi do wniosków, że oparcie rozwoju Makroregionu Centralnego na nauce, badaniach i rozwoju, sektorach kreatywnym, medycznym i farmacji, rolnictwie i przetwórstwie rolno-spożywczym oraz transporcie i logistyce ma bardzo duże szanse doprowadzenia do wzrostu konkurencyjności Regionu. Makroregion Centralny ma unikatowy potencjał rozwojowy i skoncentrowanie się przez dwa składowe województwa na pięciu kierunkach interwencji jest szansą w podnoszeniu potencjału rozwojowego Regionu na tle innych krajów w Unii Europejskiej.

Na uwagę szczególną zasługuje cel główny Strategii oraz kierunki działań, które odnoszą się do ośrodków naukowych i badawczych. Przedmiotem zainteresowania uczelni jest przede wszystkim pierwszy kierunek działań: Zintegrowana przestrzeń wiedzy i innowacji. Z zadowoleniem można przyjąć zwrócenie uwagi na wspieranie wspólnych badań i projektów naukowych. Wzmocni to niewątpliwie istniejącą bazę naukową i badawczą. Opracowanie wskazuje przede wszystkim kluczowe i potencjalne obszary działań, które będą bardziej sprzyjać generowaniu niż transferowi innowacji. Strategia w niewielkim stopniu odnosi się do działań, które są niezbędne, aby sprzyjać transferowi innowacji i wyników badań do przemysłu. Skupia się ona zdecydowanie na wzmocnienie istniejącej bazy badawczo-rozwojowej. Strategia pomija konieczność zintegrowania instytucji wsparcia działających w Makroregionie dla transferu wiedzy i innowacji. Wspieranie współpracy sektora B+R i instytucji otoczenia biznesu powinno być łączone z integracją instytucji wsparcia w ramach Makroregionu, w celu wspierania wszystkich obszarów jego specjalizacji.

Wzmocnienie bazy badawczo-rozwojowej powinno zostać wsparte działaniami związanymi z włączeniem, w działania ośrodków naukowych i badawczych, intensywniejszego transferu wiedzy i wyników badań do przedsiębiorstw. Programy wsparcia wspólnych badań i projektów naukowych ośrodków naukowych i badawczych Makroregionu powinny również silnie sprzyjać wdrażaniu innowacji w przedsiębiorstwach. Duże znaczenie dla zintegrowania wiedzy i innowacji ma integracja ośrodków naukowych i badawczych z dużymi przedsiębiorstwami Makroregionu. Strategia pomija znaczenie działań przedsiębiorców w nawiązywaniu współpracy i wsparcia ośrodków naukowych i badawczych w transferze wiedzy i technologii do przemysłu.

Na szczególną uwagę przy integrowaniu przestrzeni wiedzy i innowacji będą miały działania związane z włączeniem Makroregionu Centralnego w europejską przestrzeń naukowo-badawczą. Strategia wskazuje jedynie na wzmocnienie kontaktów z polską kadrą pracującą za granicą. Działalność to jest istotne, ale mając na uwadze, że ośrodki naukowo-badawcze

powinny zwiększać swoją konkurencyjność na rynku europejskim, konieczne jest silniejsze wsparcie marek uczelni i instytucji B+R. Internacjonalizacja szkolnictwa wyższego oraz instytutów naukowo-badawczych znacząco może zwiększyć postrzeganie ośrodków naukowych Makroregionu Centralnego w Unii Europejskiej i poza nią.

Bardzo duże znaczenie ma również wspieranie wdrożeń nowoczesnych technologii w głównych kierunkach działań Makroregionu Centralnego. Pozytywnie można ocenić fakt, że w czterech (na pięć) celach szczegółowych znajdują się działania wzmacniające szeroko pojęty potencjał B+R i wdrażanie nowoczesnych technologii. Zarówno w celu dotyczącym przestrzeni przyjaznej twórcom i projektantom, jak i innowacyjnej sieci medyczo-farmaceutycznej uwidacznia się wsparcie organizacyjne i finansowe dla kreowania nowych rozwiązań. Niewątpliwie będzie to przynosiło korzyści dla konkurencyjności regionu.

Z punktu widzenia uczelni na uwagę zasługują jeszcze punkty strategii dotyczące międzynarodowego centrum żywności prozdrowotnej. Makroregion Centralny jest znaczącym ośrodkiem naukowo-badawczym w dziedzinach dietetyki, biotechnologii żywności oraz roślin użytkowych i produktów żywnościowych. Dlatego zasadne jest, by rozwój oprzeć również na współpracy producentów żywności i ośrodków naukowo-badawczych.

Mocną stroną Strategii jest zatem to, że porusza ona zagadnienia znaczące i zawiera znaczące prognozy. Do mocnych stron Strategii można zaliczyć także:

- uwzględnienie w opisie Strategii schematu jej monitorowania i raportowania, oraz ewaluacji,
- podkreślanie mocnych stron Regionu,
- jasne sformułowanie celu głównego,
- przywołanie konieczności spójności Makroregionu, współdziałania i rozwoju obszaru bipolarnego Warszawa – Łódź.

Dla zapewnienia możliwości osiągnięcia celów Strategii kluczowy będzie system finansowania. *Strategia Rozwoju Polski Centralnej 2020 z perspektywą 2030* powinna wskazywać na bardziej szczegółowe potencjalne źródła finansowania działań strategicznych, by wysiłek wszystkich podmiotów zainteresowanych we wdrożenie strategii miał realne oparcie na etapie operacyjnym.

b) Słabe strony Strategii

Projekt „Strategii Rozwoju Polski Centralnej do roku 2020 z perspektywą 2030” jest kolejnym dokumentem polityki rozwoju w skali makroregionalnej, po opracowanych strategiach rozwoju Polski Wschodniej, Polski Południowej i Polski Zachodniej. *Strategia Rozwoju Polski Centralnej 2020 z perspektywą 2030* jest dokumentem niższego rzędu względem dokumentów średniookresowych: *Strategii Rozwoju Kraju 2020* i *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020*, ponadto nawiązuje do *Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2030* oraz zawiera postanowienia zawarte w *Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030*. W związku z tym główne cele Strategii Krajowych powinny znaleźć nie tylko odzwierciedlenie w Strategii Regionalnej, lecz także być ich rozwinięciem (uszczegółowieniem). W wielu przypadkach tak nie jest, co uwidocznione jest m.in. na rys. 3, 6, 7, 9 i 10, które obrazują zróżnicowanie rozwoju Polski. Celowe wydaje się przedstawienie dodatkowo zróżnicowania Polski Centralnej, gdyż jest ono bardzo duże, o czym są wzmianki w tekście opiniowanej Strategii.

Omawiany projekt strategii z założenia twórców ma koncentrować się na wykorzystaniu synergicznych potencjałów rozwojowych obu województw dla wzmocnienia pozycji konkurencyjnej Polski Centralnej zarówno w wymiarze krajowym, jak i międzynarodowym. W tym kontekście również występują niedostatki, szczególnie jeżeli chodzi o wymiar międzynarodowy (cel główny), gdyż brakuje szeregu odniesień do postanowień wynikających z przyjętych celów rozwojowych w ramach EPRP (ESDP) w Unii Europejskiej. Ponadto

celowe byłoby wskazanie wzorcowych regionów w wybranych państwach Unii Europejskiej, które mogłyby stanowić inspirację dla podejmowanych rozwiązań odniesionych do naszego regionu centralnego. Przedstawione rozwiązania daleko odbiegają od przyjętych w innych państwach i będą raczej powodowały stagnację lub obniżenie potencjału rozwojowego, szczególnie województwa mazowieckiego.

Istotnym niedostatkim jest również brak wariantowości (opcji) proponowanych rozwiązań, szczególnie na poziomie regionalnym i podregionalnym (NTS3). Generalny obraz regionu centralnego to dwie przestrzenie (aglomeracja warszawska i aglomeracja łódzka) będące obszarami kongestii z propozycją skrócenia dojazdu koleją w roku 2030 o 16 minut (ze 119 do 103 minut) – cel szczegółowy V, poz. 6.1. s. 49. Ogólnym problemem rozwoju w naszym państwie oraz w wymiarze regionalnym są zbyt niskie środki przeznaczone na problematykę B+R. Udział tych nakładów w stosunku do PKB jest dwukrotnie niższy, niż średnia w UE, a w stosunku do regionów centralnych nakłady te są czterokrotnie niższe w Polsce Centralnej, w porównaniu do analogicznych regionów w Unii Europejskiej.

Opiniowana praca stanowi spójny materiał informacyjny zawierający podstawowe charakterystyki diagnozy stanu województw mazowieckiego i łódzkiego, przeniesione z dokumentów wyższej rangi, zarówno średnio- jak i długookresowych, oraz wybrane elementy zagospodarowania przestrzeni kraju, np. układ podstawowych korytarzy transportowych wskazany w sieci TEN-T, nieuzupełniony jednak o układ niezbędnych korytarzy transportowych krajowych i regionalnych. Dokument jest opracowany zgodnie z założeniami tworzenia dokumentów tej rangi, natomiast jest dość ubogi od strony propozycji rozwiązań – nie ma żadnych wariantów (opcji).

Przedstawione mapy zawierają treści dotyczące poziomu krajowego. W zbyt małym stopniu skupiono się na barierach rozwojowych trapiących obszary w regionach najwyżej rozwiniętych (np. kłopoty metropolii lub obszarów poprzemysłowych), kwestie energii, wody i transportu i nie przedstawiono propozycji rozwiązań w tym zakresie. Zupełnie pominięto problematykę parków przemysłowych i technologicznych oraz naukowo-technologicznych (klastry przemysłowe i technologiczne). Rozważania dotyczące tzw. sektora kreatywnego również budzą zastrzeżenia.

Do słabych stron Strategii można zaliczyć także:

- uśrednianie wyników dwóch województw Makroregionu, w tym analiza SWOT oparta na uśrednionych danych. Strategia bazująca na takich założeniach, prognozując rozwój mocnych stron Makroregionu, może prognozować de facto rozwój mocnych stron jednego z województw (w większości omawianych w Strategii obszarów jest to województwo mazowieckie),
- brak dokładnego opisowego omówienia map, które stanowią dość ważny konkretny element prezentacji Strategii,
- niepodanie konkretnych osób (instytucji, organów) odpowiedzialnych za realizację konkretnych działań, ani konkretnego sposobu finansowania poszczególnych działań. W rozdziale „Ramy Finansowe” są podane ogólne zasady finansowania – bez wyszczególnienia, które działania będą finansowane z wymienionych źródeł. Uzasadnione jest, by dla podmiotów zainteresowanych współpracą/uczestnictwem w poszczególnych kierunkach działań wskazać więcej konkretnych informacji, np. jakie instytucje / organy są odpowiedzialne za konkretne działania, konkretne źródła finansowania wskazanych działań itp.

Przedstawiony obraz i cele wskazują raczej, że nie zostanie osiągnięte przyjęte założenie - „Makroregion Polski Centralnej awangardą Europy XXI wieku”, raczej wyłania się obraz i pozycja ariergardy.

Uwaga szczegółowa

pkt. 5.1 - Cel szczegółowy I: ZINTEGROWANA PRZESTRZEŃ WIEDZY I INNOWACJI

Programy należy uzupełnić o tematykę związaną z dobrostanem ludności. Poza służbą zdrowia i zdrową żywnością brakuje działań związanych z szeroko pojmowaną aktywnością fizyczną (rozwojem fizycznym człowieka, dbałością o zdrowie, sprawnością, wydolnością fizyczną i pięknem ciała). Aktywność fizyczna w sposób naturalny uzupełnia leczenie poprzez profilaktykę wielu chorób cywilizacyjnych (otyłość, choroby układu krążenia, osteoporoza, dolegliwości bólowe kręgosłupa) jak i zdrową żywność.

W Regionie Centralnym brakuje specjalistycznych obiektów sportowych (także do sportu wyczynowego), w tym ogólnodostępnych - brak jest polityki rozwoju sportu.

W tym kontekście uczelnie sportowe mogłyby wykorzystać swoją wiedzę w projektach typu:

- badawczego (wspieranie medycyny, telemedycyny, rehabilitacji itp.),
- badawczo-wdrożeniowego (współpraca z przedsiębiorcami działającymi w branży leczenia, fitness itp.; opracowywanie innowacyjnego sprzętu, oprogramowania itp.),
- promocyjnego (wsparcie zarówno programów „darmowych” jak i komercyjnych),
- edukacyjnego (wzrost zainteresowania aktywnością fizyczną przełoży się na rozwój sektora potrzebującego młodych wykształconych kadr, a co za tym idzie wzrośnie zainteresowanie studiami, także podyplomowymi, warsztatami, szkoleniami itp., co w konsekwencji poprawi kondycję uczelni).

Tego typu projekty mogłyby być wspierane w ramach priorytetów 5.1, 5.3, 5.4 lub też realizowane w osobnym priorytecie. W Polsce centralnej, zwłaszcza w Warszawie i w Łodzi zarówno napływ młodych ludzi, jak i obecność wykształconych i świadomych swego zdrowia seniorów powoduje, że programy aktywności fizycznej cieszą się dużym zainteresowaniem (sukces Veturilo, ścieżki rowerowe, „siłownie” parkowe itp.).